

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ισότητα των Φύλων

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ		Άννα
ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ		
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ		
Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών		

ΕΝΩΣΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ Διάλεξη Άννας Καραμάνου	3 Δεκεμ βρίου 2003

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα αποτελεί ένα ακόμη μεγάλο σταθμό στην επιτυχημένη πορεία για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τη δημιουργία ενός γνήσιου ευρωπαϊκού πολιτικού χώρου. Ωστόσο, για να ακριβολογούμε, δεν πρόκειται για σύνταγμα αλλά για Συνταγματική Συνθήκη, αφού δεν αφορά σε καταστατικό χάρτη ενιαίου κράτους. Το σχέδιο αυτής της Συνθήκης εγκρίθηκε με συναίνεση από τη Συνέλευση στις 13 Ιουνίου (το πρώτο και δεύτερο μέρος) και υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης στις 20 Ιουνίου, ενώ στις 10 Ιουλίου του 2003 εγκρίθηκε το τρίτο μέρος. Τώρα βρισκόμαστε σε αναμονή της έγκρισής του από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη και το

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης, 12 και 13 Δεκεμβρίου, που θα λάβει τις οριστικές αποφάσεις.

Χωρίς αμφιβολία το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης αποτελεί μεγάλη επιτυχία, χωρίς ιστορικό προηγούμενο, αφού για περισσότερο από μισό αιώνα απολαμβάνουμε μια περίοδο ειρήνης, συνεργασίας και ευημερίας. Μαζί με τη Βόρεια Αμερική και την Ιαπωνία η Ένωση αποτελεί μια από τις τρεις πιο αναπτυγμένες περιοχές του πλανήτη. Στην αρχή επρόκειτο για μια οικονομική και τεχνική συνεργασία. Το 1979 με τις πρώτες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενισχύθηκε ο δημοκρατικός χαρακτήρας της Κοινότητας και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κατά τα τελευταία χρόνια έχει ξεκινήσει η οικοδόμηση μιας πολιτικής ένωσης και υπέρβασης της διαίρεσης της Ευρώπης με την ένταξη δέκα νέων κρατών μελών από 1 Μαΐου 2004.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Κατά τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια πραγματοποιήθηκαν μια σειρά από αναθεωρήσεις των ευρωπαϊκών συνθηκών: Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη του 1986 που επέτρεψε την δημιουργία της ενιαίας αγοράς και την ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων και κεφαλαίων. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 που αποτέλεσε πρόοδο σε μια σειρά από τομείς, όπως η ΟΝΕ, η εξωτερική πολιτική και η συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Ακολούθησαν οι συνθήκες του Άμστερνταμ το 1997 και της Νίκαιας το 2000 οι οποίες χαρακτηρίστηκαν μάλλον από έλλειψη πολιτικής βούλησης για τη λήψη αποφάσεων που θα διασφάλιζαν την εύρυθμη λειτουργία μιας διευρυμένης Ένωσης. Ένα χρόνο μετά τη Νίκαια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Laeken εξέδωσε **Δήλωση για το Μέλλον της Ευρωπαϊκής**

Ένωσης και αποφάσισε να συγκαλέσει μια Συνέλευση 105 μελών, υπό την προεδρία του κ. Giscard d'Estaing. Η απόφαση προέβλεπε την εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων μερών στο διάλογο για το μέλλον της Ευρώπης: τις κυβερνήσεις, τα εθνικά κοινοβούλια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και δεκατρείς παρατηρητές από την Επιτροπή των Περιφερειών, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, τους κοινωνικούς εταίρους και τον Ευρωπαίο Συνήγορο του Πολίτη.

Η Συνέλευση πράγματι δεν υπήρξε ένα απλό forum εκπροσώπων κρατών μελών, αλλά ένα αντιπροσωπευτικό σώμα που συμμετείχε σε ένα διευρυμένο ανοιχτό διάλογο, προκειμένου να δώσει απαντήσεις σε κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν στη μελλοντική εξέλιξη και την αποτελεσματική λειτουργία της διευρυμένης Ένωσης. Ο διάλογος που ακολούθησε, επί δεκαπέντε μήνες, τόσο στις ομάδες εργασίας που συγκροτήθηκαν, όσο και στην ολομέλεια, οδήγησε στην ομόφωνη υποβολή σχεδίου συνταγματικής μορφής, το οποίο αντικαθιστά το σύνολο των προηγούμενων συνθηκών και δημιουργεί το θεσμικό πλαίσιο που μπορεί να δώσει ώθηση στο φιλόδοξο σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το σχέδιο συντάγματος αποτελείται από τέσσερα βασικά μέρη. **Το πρώτο αφορά στις Θεμελιώδεις διατάξεις** που διέπουν τη λειτουργία της ΕΕ, τους στόχους, τις αρμοδιότητες, τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τα όργανά της. **Το δεύτερο στην ενσωμάτωση του Χάρτη των Θεμελιωδών δικαιωμάτων** στο σχέδιο συντάγματος. **Το τρίτο μέρος αφορά στις πολιτικές και τις δράσεις της Ένωσης, ενώ το τέταρτο περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις** που καθορίζουν τις διαδικασίες έγκρισης και αναθεώρησης του συντάγματος.

Το Σχέδιο Συντάγματος αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου, αν σκεφτεί κανείς πως η ιδέα ενός συντάγματος ήταν θέμα ταμπού πριν από πέντε χρόνια. Το σχέδιο είναι ένα κείμενο από το οποίο δεν μπορούν να υπάρξουν μεγάλες αποκλίσεις, καθώς είναι το προϊόν πολιτικής συμφωνίας και θεμιτών συμβιβασμών, ώστε να βρεθεί η χρυσή τομή. Το σχέδιο, σε γενικές γραμμές, αποτελεί έναν ενδιάμεσο σταθμό προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, δεν δημιουργεί δομή ομοσπονδίας αλλά παρέχει τη δυνατότητα μετεξέλιξης προς μια τέτοια κατεύθυνση. Ωστόσο, τα πρόσφατα γεγονότα στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης που ξεκίνησε τις εργασίες της στη Ρώμη στις 4 Οκτωβρίου 2003, καταδεικνύουν ότι το Σχέδιο Συνθήκης, για μερικούς, δεν αποτελεί τη βάση των συζητήσεων αλλά απλώς την αφετηρία μίας νέας διαπραγμάτευσης. Τα προβλήματα φάνηκαν στο άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες στις 16 και 17 Οκτωβρίου, αλλά και στη διάσκεψη των υπουργών εξωτερικών της ΕΕ την περασμένη Παρασκευή και Σάββατο στη Νάπολη. Θέματα για τα οποία είχε επιτευχθεί συναίνεση στο πλαίσιο της Συνέλευσης, τώρα τίθενται εκ νέου προς συζήτηση, μεταξύ των κυβερνήσεων χωρίς τη συμμετοχή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των εθνικών κοινοβουλίων. Η διάσταση απόψεων είναι ιδιαίτερα εμφανής στο θέμα της σύνθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της λήψης αποφάσεων.

ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΕ

Σύμφωνα με το Σχέδιο Συντάγματος, η Ένωση βασίζεται σε αξίες, όπως η ανθρωπίνη αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτές οι αξίες είναι κοινές για τα κράτη μέλη, σε μια κοινωνία πολυφωνίας, ανοχής, αλληλεγγύης, δικαιοσύνης και απαγόρευσης των διακρίσεων.

Το γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ισότητα συμπεριλαμβάνονται στις αξίες της Ένωσης είναι πολύ σημαντικό διότι έτσι δημιουργείται μια ισχυρή νομική βάση για την ουσιαστική προστασία τους. Ωστόσο το αίτημά μας να συμπεριληφθεί η ισότητα των δύο φύλων στις αξίες της Ένωσης δεν ικανοποιήθηκε, παρά τα πενήντα χρόνια ευρωπαϊκής πολιτικής ισότητας των φύλων.

Στους στόχους της Ένωσης περιλαμβάνονται η προαγωγή των αξιών της ειρήνης και της ευημερίας των λαών. Η ΕΕ παρέχει στους πολίτες της ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, χωρίς εσωτερικά σύνορα και μια ενιαία αγορά με ελεύθερο και ανόθευτο ανταγωνισμό, με ισόρροπη και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προόδου. Είναι πολύ σημαντικό ότι στους στόχους της ΕΕ περιλαμβάνεται η πλήρης απασχόληση. Η Ένωση προάγει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί τη δικαιοσύνη και την κοινωνική προστασία, την ισότητα των δύο φύλων, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών.

Η διεθνής δραστηριότητα της Ένωσης εστιάζεται στη προώθηση της ειρήνης της ασφάλειας, της βιώσιμης ανάπτυξης, της αλληλεγγύης, του αμοιβαίου σεβασμού, του δίκαιου και ελεύθερου εμπορίου της εξάλειψης της φτώχειας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το σύνταγμα απαγορεύει κάθε μορφή διάκρισης με βάση την εθνικότητα.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η κεντρική θέση που κατέχουν τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Σχέδιο Συντάγματος καταδεικνύεται από το γεγονός ότι

συμπεριλαμβάνονται στο άρθρο 2 όπου καταγράφονται οι αξίες βάσει των οποίων οργανώνεται και λειτουργεί η Ένωση. Υπάρχει επίσης ρητή αναφορά στο άρθρο 3 που θέτει τους στόχους δράσης της ΕΕ. και έχει οριζόντιο χαρακτήρα. Στην ίδια διάταξη τίθεται ως βασικός στόχος η καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και η προαγωγή της ισότητας ανδρών και γυναικών. Μια άλλη διάταξη που αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα υπάρχει στο άρθρο 7, όπου όχι μόνο αναγνωρίζονται τα δικαιώματα που αναφέρονται στο β' μέρος του Σχεδίου, αλλά επιδιώκει την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Μέχρι τώρα, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ένωση γινόταν με βάση τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, που ανήγαγε την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μέρος των γενικών αρχών δράσης της Ένωσης. Για πρώτη φορά έγινε ρητή αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα στη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Παράλληλα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, αναγνωρίζονται και προστατεύονται οι βασικές ελευθερίες που χαρακτήριζαν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα από την ίδρυσή του, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Αυτές οι ελευθερίες, μαζί με άλλα δικαιώματα, όπως αυτό του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, εντάσσονται στο πλαίσιο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την καθιέρωση της ιθαγένειας της Ένωσης με το άρθρο 8 του σχεδίου συντάγματος.

Η ενσωμάτωση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης (εγκρίθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2001), στο κυρίως κείμενο του Σχεδίου Συνθήκης ικανοποίησε ένα πάγιο αίτημά μας για ενίσχυση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, μέσω της συνταγματικής κατοχύρωσής τους. Η

Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιλαμβάνει ο Χάρτης ο οποίος αποτελεί το δεύτερο μέρος του Συντάγματος. Οι διατάξεις του Χάρτη δεν αποκτούν απλώς νομική ισχύ, ξεφεύγοντας από το επίπεδο της απλής πολιτικής διακήρυξης, αλλά έχουν και υπέρτερη ισχύ έναντι των εθνικών δικαίων. Ο Χάρτης αποτελεί έναν ενιαίο και συνεκτικό κατάλογο των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Σε ότι αφορά το περιεχόμενο, η Συνέλευση δεν έκανε καμία επέμβαση, αφού αποτελεί προϊόν πολιτικής συμφωνίας, σε επίπεδο κορυφής (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Νίκαιας-Δεκέμβριος 2000).

Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης. Το περιεχόμενο του Χάρτη είναι ευρύτερο από το περιεχόμενο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, του 1950, η οποία έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης. Η ΕΣΔΑ περιορίζεται στα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ενώ ο Χάρτης διέπει και άλλους τομείς, όπως είναι το δικαίωμα ορθής διοίκησης, τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η βιοηθική. Με βάση τις υπάρχουσες συνθήκες, η ΕΕ δεν διέθετε την αρμοδιότητα να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ. Το σχέδιο Συντάγματος προβλέπει σαφώς την αρμοδιότητα αυτή. Ωστόσο, όπως και για την ενσωμάτωση του Χάρτη, η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ δεν θα επιφέρει κάποια τροποποίηση των αρμοδιοτήτων της ΕΕ, όπως αυτές καθορίζονται στο Σύνταγμα.

Ο δημοκρατικός χαρακτήρας της ΕΕ τονίζεται ακόμη περισσότερο με την εφαρμογή των αρχών της ισότητας, της άμεσης ή έμμεσης αντιπροσώπευσης των πολιτών στα όργανα της ένωσης και της αναγνώρισης του ρόλου των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων. Για παράδειγμα προβλέπεται ότι μια κίνηση ενός εκατομμυρίου πολιτών από οκτώ τουλάχιστον χώρες μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλία για τη νομοθετική ρύθμιση ενός θέματος. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν όλα τα δικαιώματα που προκύπτουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Ακόμη, απολαμβάνουν το δικαίωμα διπλωματικής και προξενικής προστασίας, το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθώς και προσφυγής στον Μεσολαβητή και αλληλογραφίας με τα κοινοτικά όργανα σε μια από τις γλώσσες της Ένωσης. Σε ένα ειδικό τίτλο του σχεδίου Συντάγματος απαριθμούνται και άλλα δικαιώματα που αφορούν στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης, όπως το δικαίωμα συμμετοχής στη δημοκρατική ζωή και το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα.

ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το Σχέδιο Συντάγματος αποσκοπεί στη διασφάλιση ομαλών σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και κρατών μελών. Γι αυτό κρίθηκε αναγκαία η ρητή αναφορά στις αρμοδιότητες που τα κράτη μέλη εκχώρησαν στην Ένωση. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν ανατίθεται στην Ένωση, στο πλαίσιο του Συντάγματος, ανήκει στα κράτη μέλη. Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και οι κανόνες δικαίου που θεσπίζονται από την Ένωση στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται υπερέχουν έναντι του δικαίου των κρατών μελών. Προβλέπονται τρεις κατηγορίες αρμοδιοτήτων:

1/ αποκλειστικές αρμοδιότητες

- α νομισματική πολιτική

- α κοινή εμπορική πολιτική
- α τελωνειακή ένωση
- α διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας, στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής

2/τομείς συντρέχουσας αρμοδιότητας

- § εσωτερική αγορά
- § χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης
- § γεωργία και αλιεία, με εξαίρεση τη διατήρηση των θαλασσίων βιολογικών πόρων
- § μεταφορές και διευρωπαϊκά δίκτυα
- § ενέργεια
- § κοινωνική πολιτική
- § οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή
- § περιβάλλον
- § προστασία καταναλωτών
- § δημόσια υγεία

3/ τομείς υποστηρικτικής, συντονιστικής ή συμπληρωματικής

δράσης

- ο βιομηχανία
- ο προστασία και βελτίωση της ανθρώπινης υγείας
- ο παιδεία, επαγγελματική κατάρτιση, νεολαία και αθλητισμός
- ο πολιτισμός
- ο πολιτική προστασία

Σε ορισμένους άλλους τομείς, όπως στις οικονομικές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης, τα κράτη μέλη κρίνουν ότι η Ένωση μπορεί να συντονίσει τις εθνικές πολιτικές τους (ρήτρα ευελιξίας). Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες ασκούνται υπό το πρίσμα των αρχών της νομιμότητας και της επικουρικότητας.

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Περιλαμβάνει:

- • Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- • Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- • Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- • Συμβούλιο Υπουργών
- • Δικαστήριο

Όσον αφορά στο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Ένωσης, ενισχύεται ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με στόχο τη μείωση του δημοκρατικού ελλείμματος. **Το Ευρωκοινοβούλιο** αναδεικνύεται σε κύριο νομοθετικό όργανο μαζί με το Συμβούλιο, στο πλαίσιο της διαδικασίας συναπόφασης και με τη δυνατότητα ελέγχου επί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εκλογής του προέδρου της. Ο αριθμός των μελών του Ευρωκοινοβουλίου καθορίζεται σε 736. **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή** διατηρεί τη νομοθετική πρωτοβουλία και είναι υπεύθυνη για την τήρηση της κοινοτικής νομοθεσίας, εκτέλεσης του προϋπολογισμού και διασφάλισης της πολιτικής εκπροσώπησης της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο για θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας. Η συγκρότηση και η σύνθεση της Επιτροπής είναι ένα ιδιαίτερα κρίσιμο θέμα. Η Ελλάδα υποστηρίζει την εφαρμογή της αρχής «ένας επίτροπος ανά κράτος μέλος».

Η θεσμοθέτηση του **Υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης**, συγκεντρώνει ευρεία συναίνεση και στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης. **Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** αποτελεί το κορυφαίο πολιτικό όργανο της Ένωσης που καθορίζει τις προτεραιότητες δράσης της Ένωσης, χωρίς να έχει νομοθετικές αρμοδιότητες. Έτσι επιτυγχάνεται θεσμική ισορροπία, εφόσον αντικαθίσταται το ισχύον σύστημα της εναλλασσόμενης προεδρίας με την εκλογή Προεδρεύοντος, με θητεία 2,5 ετών, άπαξ ανανεώσιμη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

απαρτίζεται από τους αρχηγούς κυβερνήσεως ή κρατών και συνέρχεται ανά τρίμηνο. **Το Συμβούλιο Υπουργών** αποτελεί σημαντικότερο όργανο και ασκεί, μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κυρίως νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα. Το Δικαστήριο διασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του Συντάγματος. Περιλαμβάνει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το Τακτικό Δικαστήριο και τα ειδικά δικαστήρια.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ και ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

- • Ευρωπαϊκή Τράπεζα
- • Ελεγκτικό Συνέδριο
- • Επιτροπή Περιφερειών
- • Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Σχετικά με την **Κοινή Ευρωπαϊκή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας**, καθώς και την Αμυντική Πολιτική, το Σχέδιο Συντάγματος κάνει μερικά θετικά βήματα. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θέσουν στη διάθεση της Ένωσης στρατιωτικές και μη δυνατότητες για την εκπλήρωση αποστολών πρόληψης συγκρούσεων, τήρησης της ειρήνης και ενίσχυσης της διεθνούς ασφάλειας. Σημαντικό είναι επίσης ότι για πρώτη φορά σε θεσμικό κείμενο της Ένωσης αναφέρεται ρητά η ρήτρα αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, η οποία συνεπάγεται παροχή αμοιβαίας συνδρομής, με χρήση κάθε πρόσφορου πολιτικού ή στρατιωτικού μέσου σε περίπτωση επίθεσης.

Στις **εσωτερικές υποθέσεις**, η καθιέρωση ενός **Κοινού Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης**, στηρίζεται στη προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών, στη δικαστική και αστυνομική συνεργασία και στην αμοιβαία αναγνώριση των πράξεών τους, καθώς και στην αξιολόγηση των σχετικών δραστηριοτήτων, με τη συμμετοχή και των εθνικών κοινοβουλίων. Χρήσιμες τέλος θα αποδειχθούν και οι

ενισχυμένες συνεργασίες, με τη συμμετοχή τουλάχιστον ενός τρίτου των κρατών μελών και έπειτα από έγκριση του Συμβουλίου Υπουργών. Ήδη διαφαίνεται η πρόθεση μιας τέτοιας συνεργασίας στον τομέα της Άμυνας, με την συμμετοχή και της Ελλάδας.

Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Χωρίς αμφιβολία οι διατάξεις του σχεδίου συντάγματος ενισχύουν τα δικαιώματα στα οποία αναφέρονται, νομικά, πολιτικά και συμβολικά. Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μαζί με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, έδωσε σκληρή μάχη, για τη συνταγματική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των γυναικών, σε όλη τη διάρκεια των εργασιών της Συνέλευσης. Από την άποψη του φύλου, μπορούμε να κάνουμε την παρακάτω αξιολόγηση:

1/ Η ισότητα συμπεριλαμβάνεται στις αξίες της Ένωσης, όπως αναφέρονται στο Άρθρο 2 του πρώτου μέρους, αλλά θα ήταν καλό να υπάρχει ειδική ρητή αναφορά στην ισότητα ανδρών και γυναικών, αφού σχεδόν στο σύνολο των εθνικών συνταγμάτων συμπεριλαμβάνονται διατάξεις για την ισότητα των φύλων. Η σουηδική κυβέρνηση ζήτησε αυτό που αποτελούσε από την αρχή διεκδίκησή μας, να προστεθούν, μετά την ισότητα, οι λέξεις «ιδιαίτερα η ισότητα ανδρών και γυναικών». Αυτό δεν επιφέρει σημαντική αλλαγή στο νόημα του κειμένου, αλλά θα αποτελούσε σημαντική προσθήκη για τις γυναίκες.

2) Η προώθηση της ισότητας παραμένει ένας από τους στόχους της Ένωσης, στο ενοποιημένο κείμενο των Συνθηκών.

3) Η υποχρέωση που επιβάλλει το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ως προς το σεβασμό των

θεμελιωδών δικαιωμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις γυναίκες, οι οποίες έχουν προφανές συμφέρον από την αναγνώριση των δικαιωμάτων.

Τα Άρθρα 21 και 23 του δεύτερου μέρους επαναλαμβάνουν τις διατάξεις της μη διάκρισης και ισότητας ανδρών και γυναικών που περιέχονται στα αντίστοιχα άρθρα του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένης για την τελευταία, μιας καινούργιας διατύπωσης της διάταξης που επιτρέπει θετικά μέτρα, υποδεικνύοντας ότι «η αρχή της ισότητας δεν θα πρέπει να αποτρέπει τη διατήρηση ή την υιοθέτηση μέτρων ειδικής δράσης υπέρ του φύλου που υποεκπροσωπείται». Αυτή η διατύπωση χρησιμοποιεί τα λεγόμενα θετικά μέτρα περισσότερο ως εξαίρεση στην αρχή της μη διάκρισης και λιγότερο ως «αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας των φύλων». (πρώην άρθρο 141 της Συνθήκης). Μια καλύτερη διατύπωση λοιπόν θα μπορούσε να είναι η εξής: «θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών θα χρησιμοποιηθούν για την ισότητα ανδρών και γυναικών». (παρ.4 άρθρο III 108).

4) Στο Τρίτο Μέρος (λειτουργικό) της Συνθήκης σχετικά με τις «πολιτικές και τη λειτουργία της Ένωσης», συμπεριλαμβάνονται:

- Ø Ο στόχος της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας των δύο φύλων (gender mainstreaming) σε όλες τις πολιτικές, όπως περιγράφεται στο άρθρο 2.
- Ø Η αρχή της μη διάκρισης του άρθρου 8 θα ήταν πιο αποτελεσματική (συμπεριλαμβανομένης μιας πιθανής αναφοράς στο πρόβλημα της βίας κατά των γυναικών), αν η πρόταση από τον αντιπρόεδρο κ. Amato για αντικατάσταση της ομοφωνίας με ενισχυμένη πλειοψηφία γίνονταν αποδεκτή.

- Ø Στο Τμήμα ΙΙΙ, το άρθρο 108 αποτελεί πιστή αναπαραγωγή του άρθρου 141 της Συνθήκης, που αφορά στην ίση αμοιβή και στην ίση μεταχείριση στο χώρο της εργασίας.

Τι λείπει από το κείμενο σχετικά με τις γυναίκες;

- • Ένα άρθρο που να αφορά την ίση εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών στα θεσμικά όργανα. (αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι ο διορισμός γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων επιτυγχάνεται μόνο όταν υπάρχει σχετική υποχρέωση).
- • Μία διάταξη που να καθορίζει τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των δικαιωμάτων των γυναικών.
- • Μεγαλύτερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών, αν θέλουμε να επιτύχουμε στον αγώνα κατά των ανισοτήτων.

Τέλος,

Η Διακυβερνητική θα πρέπει να τηρήσει την υπόσχεση του Προέδρου της Συνέλευσης, ότι το τελικό κείμενο θα συνταχθεί σε γλώσσα «ουδέτερη ως προς το φύλο», σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ε.Ε.